

РОЗДІЛ 9. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, АНАЛІЗ ТА АУДИТ

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ЕЛЕКТРОННОЇ ЗВІТНОСТІ НА ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ

FEATURES OF THE FORMATION OF ELECTRONIC REPORTING SYSTEMS AT UKRAINIAN ENTERPRISES

УДК 657:004

<https://doi.org/10.32843/infrastruct39-60>**Бражнікова Л.М.**

д.е.н., професор кафедри обліку і аудиту

ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

Гарна С.О.

старший викладач кафедри обліку і аудиту

ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

Шнурко А.М.

старший викладач кафедри обліку і аудиту

ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

Brazhnikova Larisa

SHEE "Donbass State Teachers Training University"

Garna Svetlana

SHEE "Donbass State Teachers Training University"

Shnyrko Antonina

SHEE "Donbass State Teachers Training University"

У статті проаналізовано особливості формування системи звітності платниками податків в електронній формі. Наведено перелік як безкоштовних, так і комерційних програмних забезпечень. Висвітлено алгоритм дій отримання платниками податків програмного забезпечення. Виділено відмінності електронного та паперового документообігу, види електронного документообігу та принципи його ведення. Визначено особливості функціонування деяких програмних продуктів, що використовуються для електронного документування. Розглянуто функції сучасних систем електронного документообігу, порядок їх упровадження на підприємствах. Прیدілено увагу порядку нормативно-правового регулювання електронних документів в Україні. Окреслено переваги та недоліки подання звітності в електронній формі за допомогою «Спеціалізованого клієнтського програмного забезпечення для формування та подання звітності до «Єдиного вікна подання електронної звітності».

Ключові слова: Інтернет, електронний цифровий підпис (ЕЦП), електронний ключ, фінансова звітність, електронна звітність, електронний документообіг.

В статті проаналізовані особливості формування системи звітності на-

логоплательщиками в електронній формі. Приведен перелік як безкоштовних, так і комерційних програм. Освітлено алгоритм дій отримання платниками податків програмного забезпечення. Виділено різниця електронного і паперового документооборота, некоторые види електронного документооборота и принципы его ведения. Определены особенности функционирования некоторых программных продуктов, используемых для электронного документирования. Рассмотрены функции современных систем электронного документооборота, порядок их внедрения на предприятиях. Уделено внимание порядку нормативно-правового регулирования электронных документов в Украине. Определены преимущества и недостатки представления отчетности в электронной форме с помощью «Специализированного клиентского программного обеспечения для формирования и представления отчетности в «Единое окно представления электронной отчетности».

Ключевые слова: Интернет, электронная цифровая подпись (ЭЦП), электронный ключ, финансовая отчетность, электронная отчетность, электронный документооборот.

The article analyzes the main aspects of reporting by taxpayers in electronic form. Here is a list of both free and commercial software. The algorithm of obtaining taxpayers software is illustrated. The advantages and disadvantages of filing reports in electronic form with the help of "Specialized client software for formation and submission of reports to the" Single window of submission of electronic reporting" are outlined. Ways of optimization of this software are offered. To submit electronic tax reporting, the taxpayer must obtain software, enter into a contract for the recognition of electronic documents, receive electronic keys of signatures in accredited key certification centers. Let's consider more components of the electronic submission of tax reporting. To provide electronic reporting to government agencies, special software is needed to create and submit electronic documents. The Fiscal Service of Ukraine offers free programs for tax reporting. With these programs you can generate any tax report and save it in the right format. After that, the electronic digital signature is superimposed on the document, it is encrypted and sent to the tax service by telecommunication means, ie by e-mail. The fiscal service offers the following free software to the payer's choice: Electronic Taxpayer Client, Specialized Client Software for creating and reporting to the Single Window of Electronic Reporting. In order to study the expediency of using free programs, it is worth exploring in detail the features of each. The peculiarities of the functioning of some software products used for electronic documentation are identified. The functions of modern systems of electronic document circulation, the order of their introduction at the enterprises are considered. Attention is paid to the procedure of regulatory regulation of electronic documents in Ukraine. After analyzing the advantages and disadvantages of reporting in electronic form, it should be noted that electronic reporting mainly saves taxpayer time, with the biggest drawback of possible technical problems and when installing commercial software – their cost.

Key words: Internet, electronic signature, electronic key, financial reporting, electronic reporting, electronic document flow.

Постановка проблеми. Формування та подання звітності до різних органів є завершальним етапом облікового процесу на підприємстві та джерелом інформації для прийняття управлінських рішень різними державними структурами. Інформація, що сформована у звітності, може бути оперативно опрацьована у разі її подання в електронній формі через мережу Інтернет. Завдяки програмному забезпеченню можна здійснювати контроль над правильністю заповнення та зіставляти показники різних звітних форм між

собою, виявляючи при цьому недостовірну або ж необ'єктивну інформацію.

Проте й надалі залишається не вирішеною ціла низка проблем, які сповільнюють застосування системи електронної звітності. У зв'язку із цим дослідження теоретичних аспектів та оцінка практичних моментів формування і подання звітності в електронній формі залишаються актуальними та потребують детального вивчення з метою удосконалення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у дослідження особливостей

формування та подання звітності в електронній формі зробили українські науковці: О.І. Белянов, С.Ф. Голов, С.В. Івахненко, М.В. Корягін, П.О. Куцик, К.Ф. Лебедева, Л.М. Очеретько, А.І. Сердюк та ін. Незважаючи на плідну працю та значні досягнення у вивченні цього питання, існує багато неузгоджених та невирішених питань щодо формування системи електронної звітності на підприємствах України.

Постановка завдання. Метою статті є узагальнення реальних перспектив та можливостей застосування електронної звітності, а також пошук шляхів її оптимізації на підставі діючої бази оподаткування в Україні. Досягнення зазначеної мети передбачає конкретизацію завдань дослідження, а саме: проаналізувати особливості подання електронної форми звітності; визначити нормативно-правове забезпечення, що регламентує застосування електронної звітності; конкретизувати переваги та недоліки впровадження електронної звітності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Інформаційні технології відіграють ключову роль у підвищенні конкурентоспроможності підприємства, яке функціонує в умовах ринкового середовища, сприяють його розвитку. Широке запровадження цих технологій у практику подання звітності в електронній формі є вимогою часу, а застосування сучасного програмного забезпечення – необхідною умовою оптимізації ресурсів підприємства.

Для спрощення процедури подання і подальшої обробки визначених чинними нормативними документами видів звітності було запроваджено електронну звітність. Останнім часом в Україні створено нормативно-правову базу для ефективного функціонування електронного документообігу, до якої можна віднести: «Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності» [3], Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг» [7], Закон України «Про електронні довірчі послуги» [8] та Порядок обміну електронними документами з контролюючими органами [6]. Проте чіткого поняття «електронна звітність» або «електронний звіт» немає. Відповідно до Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг», «електронний документ – документ, інформація в якому зафіксована у вигляді електронних даних, включаючи обов'язкові реквізити документа» [7].

Таким чином, під електронною звітністю розуміють спеціальним чином відформатований файл, зашифрований та підписаний електронним цифровим підписом суб'єкта підприємницької діяльності та надісланий контролюючому органу засобами телекомунікаційного зв'язку, інформація в якому фіксується у вигляді електронних даних з обов'язковими реквізитами. Це одночасно і форма, і спосіб подачі будь-якої звітності.

Підприємства незалежно від форми власності мають можливість подавати електронну звітність практично до всіх державних установ: Державної фіскальної служби України (ДФСУ); Пенсійного фонду України (ПФУ); Державної служби статистики України; Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності України (ФСС із ТВП); Державної служби зайнятості України; Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України та ін. Окрім того, вже найближчим часом до системи приєднаються й інші державні органи (установи, організації).

Електронна звітність до перерахованих вище органів – це реальність, яка все більше входить в сучасний бізнес. Причому тенденція така, що скоро підуть у минуле всі раніше традиційні способи подання звітності на паперовому носії.

У зв'язку зі зростанням кількості звітних документів, органів контролю та часу на підготовку кожного звіту питання автоматизованої підготовки та електронного подання є дійсно актуальним. Зараз в Україні для спрощення процедури подання та подальшої обробки звітності державними органами робляться спроби запровадити за єдиним уніфікованим стандартом програму створення і функціонування автоматизованої системи «Єдине вікно подання електронної звітності».

Проте основним користувачем і замовником електронної звітності є Державна фіскальна служба України, тому електронну звітність, як правило, ототожнюють із податковою звітністю.

Обов'язковість представлення податкової звітності контролюючим органам виключно в електронній формі передбачена лише для платників податків, що відносяться до крупних і середніх підприємств. Інші платники мають право подавати звітність в електронній формі за власним бажанням [5, с. 43].

Для платників податків Фіскальна служба України пропонує безкоштовні програми формування податкової звітності. За допомогою цих програм можна сформувавши будь-який податковий звіт та зберегти його у потрібному форматі. Після цього на документ накладається електронний цифровий підпис, проводиться його шифрування та відправка до податкової служби засобами телекомунікаційного зв'язку, тобто електронною поштою [10, с. 226]. Фіскальна служба пропонує на вибір платникам безкоштовні програмні забезпечення: «Електронний кабінет платника податків», «Спеціалізоване клієнтське програмне забезпечення для формування та подання звітності до «Єдиного вікна подання електронної звітності». З метою вивчення доцільності користування безкоштовними програмами варто детальніше дослідити особливості кожної.

Для подання електронної звітності платник податку повинен отримати програмне забезпечення, укласти договір про визнання електронних документів, отримати електронні ключі підписів в акредитованих центрах сертифікації ключів [6].

На першому етапі формування та подання електронної звітності необхідно мати комп'ютер з операційною системою Windows: версії від Windows XP SP 3 до Windows 8 та доступ до мережі Інтернет.

Потім необхідно зайти на інформаційний ресурс Акредитованого центру сертифікації ключів Інформаційно-довідкового департаменту Міністерства доходів та ознайомитися з розділом «Реєстрація користувачів». Підготувати за поданим зразком пакет документів та взяти необхідну кількість електронних носіїв (флеш-накопичувачів або диски CD-R), з якими особисто з'явитися до АЦСК ІДД Міністерства доходів із метою отримання послуг електронного цифрового підпису. Послуги ЕЦП для електронної звітності можна отримати в акредитованих центрах сертифікації ключів, з якими Державною фіскальною службою України укладений договір на подання податкової звітності платниками податків із застосуванням електронного цифрового підпису [1].

Щоб розпочати подачу податкової звітності в електронній формі, слід укласти з територіальним органом ДФС договір «Про визнання електронних документів». Це можна зробити в електронній формі. Достатньо лише завантажити інсталяційний пакет «Спеціалізованого клієнтського програмного забезпечення для формування та подання звітності до «Єдиного вікна подання електронної звітності», яке знаходиться на офіційному вебпорталі у розділі «Електронна звітність». Перш ніж розпочати роботи з установа та користування програмним забезпеченням, слід уважно ознайомитися з Інструкцією з установа та користування програмного забезпечення та Порядком роботи з ним [1].

У разі виникнення питань стосовно інсталяції та користування програмним забезпеченням платник може звернутися за допомогою до відповідальних осіб, які надають консультації із зазначених питань у розрізі територіальних органів.

Після встановлення «Спеціалізованого клієнтського програмного забезпечення для формування та подання звітності до «Єдиного вікна подання електронної звітності» слід сформувати Договір «Про визнання електронних документів» в електронному вигляді та підписати, використовуючи власний ключ та посиленний сертифікат, сформований АЦСК ІДД Міністерства доходів. Після того як угода з територіальним органом ДФС буде підписана, можна відправляти свою звітність в електронному вигляді [1].

Для формування та подання платниками податкової звітності в електронному вигляді засобами

телекомунікаційного зв'язку Міністерством доходів і зборів розроблено та надано у використання «Спеціалізоване клієнтське програмне забезпечення для формування та подання звітності до «Єдиного вікна подання електронної звітності» та програмне забезпечення «Системи формування та подання до органів ДПС засобами телекомунікаційного зв'язку податкової звітності» (ОПЗ). Останній програмний засіб дає змогу формувати, але не підписувати сформовану звітність електронним цифровим підписом.

Для підписання сформованої звітності електронним цифровим підписом слід використовувати програмне забезпечення «Спеціалізоване клієнтське програмне забезпечення для формування та подання звітності до «Єдиного вікна подання електронної звітності», використовуючи власний ключ та посиленний сертифікат, сформований АЦСК ІДД Міністерства доходів.

Сформовану та зашифровану звітність в електронному вигляді слід надсилати на єдину адресу інформаційного порталу Державної фіскальної служби України.

Візуально ЕЦП виглядає як набір цифр. Ці цифри генеруються під час шифрування даного електронного документа на основі його вмісту.

Щоб правильно зашифрувати електронний документ і щоб адресат отримав його, конфіденційно і правильно розшифрував, використовується електронний ключ. Він називається секретним (або закритим, особистим) криптографічним ключем. Цей ключ доступний лише підписантові, зберігається у нього на захищених носіях і нікому іншому не повинен передаватися. До електронного документа має бути дешифратор – криптографічний ключ, який розшифровує документ з ЕЦП. Цей ключ називається відкритим (публічним) ключем.

Тобто закритий і відкритий ключі різні за призначенням, хоча й відносяться до одного підприємства. Ці ключі називають асиметричними і працюють лише в парі. Відкритий ключ теж належить підписантові і передається їм адресатові.

Шифрування і дешифровка ЕЦП за допомогою електронних ключів відбуваються завдяки спеціальному програмному забезпеченню, яке пропонується до використання розробником, – спеціалізованими центрами сертифікації ключів. Тому існує ще один ключ – документ (теж електронний, але який може мати й паперову форму), підтверджуючий правомочність ключа, що згенерував.

Який же із цих ключів сертифікується? Сертифікації підлягає відкритий ключ – той, яким одержувач електронного документа перевіряє на автентичність ЕЦП відправника. При цьому сертифікат може бути як звичайним, так і посиленим (це залежить від статусу центру сертифікації ключів). Якщо необхідний саме посилений сертифікат,

звертаються у спеціально акредитований центр. Для розшифровки ЕЦП до податкової звітності потрібний саме посилений сертифікат [8].

Відповідно до Закону про електронні довірчі послуги, відповідальна особа зобов'язана зберігати особистий ключ та пароль до нього в таємниці, не передавати його іншим особам (навіть за дорученням) [8]. У разі втрати/пошкодження особистого ключа або підозри, що пароль захисту особистого ключа став відомий іншим особам, необхідно терміново звернутися в представництво АЦСК ІДД Державної фіскальної служби, в якому були отримані послуги ЕЦП, для подальшого блокування або відміни посиленого сертифікату ключа.

Зауважимо, що Державна фіскальна служба забезпечує приймання електронних звітів, створених у затвердженому форматі та підписаних за допомогою надійних засобів електронного цифрового підпису, без огляду на те, за допомогою якого саме програмного продукту було створено такий звіт.

Платники податків мають право самостійно вибрати програмне забезпечення з формування та подачі звітності в електронному вигляді провідних розробників бухгалтерських програм або використовувати власні програмні продукти.

Беручи до уваги особливості формування системи електронної звітності та враховуючи практичний досвід науковців, можна узагальнити основні переваги системи подачі податкової та бухгалтерської звітності через Інтернет:

- економія робочого часу (немає необхідності стояти в чергах і відвідувати податкову інспекцію для здачі звітності; вся інформація може відправлятися з офісу платника податків в будь-який час доби);

- відсутність дублювання (подання бухгалтерської та податкової звітності в електронному вигляді по телекомунікаційних каналах зв'язку не вимагає дублювання цих документів на паперових носіях);

- запобігання помилкам (під час формування інформації з використанням засобів вихідного контролю платнику податків надається можливість підготувати її, формувати в стандартному форматі з контролем над правильністю заповнення полів форм звітності);

- гарантія оперативного оновлення форматів представлення інформації в електронному вигляді (у разі зміни форм податкових декларацій, бухгалтерської звітності, інших документів або введення нових форм звітності платник податків до встановленого строку подання інформації автоматично отримує можливість оновлення нових версій форматів її подання в електронному вигляді);

- можливість отримання інформаційної виписки (відправивши інформацію в податковий

орган в електронному вигляді по телекомунікаційних каналах зв'язку, платник податків має можливість отримати інформаційну виписку про виконання зобов'язань перед бюджетом різних рівнів (роздруківки з податків), яка передається по каналах зв'язку в зашифрованому вигляді через оператора зв'язку) [4];

- оперативне інформування (платник податків має можливість отримати по електронній пошті інформацію від податкових органів інформацію про зміну: податкового законодавства, бюджетних рахунків, нормативних актів);

- підтвердження доставки звітності (після відправки інформації до податкового органу платнику податків гарантовано надходять підтвердження про її отримання, яка в спірних ситуаціях має юридичну силу);

- конфіденційність (система подання податкової та бухгалтерської звітності в електронному вигляді по телекомунікаційних каналах зв'язку передбачає захист інформації, що міститься в спрямованих документах, від перегляду і коригування);

- підвищення оперативності обробки інформації, виключення технічних помилок (звітність, надіслана до інспекції в електронному вигляді по телекомунікаційних каналах зв'язку, проходить вхідний контроль і розноситься по особових рахунках) [2, с. 137].

Ще однією з переваг подачі електронної звітності є те, що платник, знайшовши помилку, може подавати звіт повторно (кілька разів). Прийнятим буде вважатися останній звіт, отриманий від платника податків. До кінця терміну можна подати звіт й у паперовому вигляді, і якщо це буде останній документ, то саме він і буде вважатися остаточним (усі попередні версії звітного документа незалежно від способу подачі будуть прийняті «до відома»).

Отже, електронна звітність значно полегшує роботу бухгалтерів та гарантує автоматичну перевірку документів на виявлення помилок.

Важливо відзначити, що ми згодні з В.Г. Лопатовським, М.В. Грицаюк [2, с. 137], В.А. Рубейкіним [9, с. 70] щодо існуючих проблемних моментів та чинників, які сповільнюють популяризацію електронної податкової звітності та негативно впливають на впровадження електронної звітності:

- високі вимоги до фахівців, які складають та подають звітність;

- неузгодженість та недосконалість законодавства щодо електронного документообігу;

- нестабільність законодавства з приводу фінансового обліку і звітності, що не дає змоги забезпечити вчасний автоматизований розрахунок окремих форм звітності;

- часто бувають ситуації, коли система не працює через незалежні від підприємства причини,

тобто в системі виникають збої. Платник податків, витративши кошти на придбання програми, ключів, затративши час на підготовку, відправку звіту, змушений подавати його в паперовій формі;

– ризиковано відправляти звітність в останній день терміну подання. За паперової форми подання звітності у звіті ставиться мокрий штамп, що є беззаперечним свідченням здачі звіту;

– відправивши електронний звіт, бухгалтер повинен отримати дві квитанції: першу – про отримання звіту податковою службою, другу – про прийняття або неприйняття звіту із зазначенням причини. Чекаючи підтвердження, працівник бухгалтерії почуває себе невпевнено. Із практики відомі випадки про отримання податковими органами звіту через п'ять, сім днів після його здачі платником податків;

– у договорі про визнання електронної звітності вся відповідальність за подання звітності покладена на платника податків. Податкові органи не несуть жодної відповідальності за те, що у зв'язку зі збоями в електронній системі не прийнято звіт через від'ємні показники прибутку, податку на додану вартість.

Висновки з проведеного дослідження.

Таким чином, проведеним дослідженням установлено, що з метою вдосконалення взаємовідносин між Державною фіскальною службою і платниками податків в Україні державою створюються максимальні можливості для формування системи електронної звітності. Подання податкової звітності в електронному вигляді має багато переваг як для платників податків, так і для фіскальної служби. Та все ж існують і окремі проблемні елементи, які потребують доопрацювання, передусім для платників податків, а саме технічні неполадки, збої програми та потреба додаткових фінансових вкладень у процес подання електронної звітності. Однак сьогодні Державна фіскальна служба України пропонує користувачам два види безкоштовного програмного забезпечення: «Електронний кабінет платника податків» та «Спеціалізоване клієнтське програмне забезпечення для формування та подання звітності до «Єдиного вікна подання електронної звітності». Зазвичай користувачі надають перевагу використанню «Єдиного вікна подання електронної звітності», що зумовлено його стабільністю, тривалішим існуванням та інформативністю. Однак для цього програмного забезпечення, крім значної кількості переваг, характерні й недоліки, що стосуються технічної підтримки. Вивчивши їх, нами було запропоновано вдосконалення програмного забезпечення в частині скорочення часу інсталяції програми за автоматичного додавання посилань на необхідні додаткові компоненти програми, що значно спростить процес установлення «Спеціалізованого клієнтського програмного

забезпечення для формування та подання звітності до «Єдиного вікна подання електронної звітності».

Сьогодні можна без перебільшень сказати, що електронна звітність – це система майбутнього, причому майбутнього досить недалекого, адже активний перехід підприємств на електронну звітність відчувається вже зараз.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Інструкція по встановленню спеціалізованого клієнтського програмного забезпечення для формування та подання звітності до «Єдиного вікна подання електронної звітності». URL : <http://sfs.gov.ua/elektronna-zvitnist/platnikam-podatkiv-pro/dopomoga-koristuvacham/instruktsiya-povstanovlennyu-spetsializ/> (дата звернення: 20.01.2020).

2. Лопатовський В.Г., Грицаюк М.В. Особливості подання звітності в електронній формі. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2017. № 3. Т. 1. С. 133–136.

3. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності : Наказ Міністерства фінансів України від 28 березня 2013 р. № 433 / Верховна Рада України. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1373-15> (дата звернення: 25.12.2019).

4. Мельничук О. Подання звітності в електронному вигляді. *Sophus*. URL : http://sophus.at.ua/publ/2014_05_22_23_kampodilsk/sekcija_6_2014_05_22_23/podannja_zviti_nosti_v_elektronnomu_vigljadi_perevagi_i_ta_nedoliki/641i0i1040 (дата звернення: 16.11.2019).

5. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/> (дата звернення: 25.12.2019).

6. Порядок обміну електронними документами з контролюючими органами : Наказ Міністерства фінансів № 557 від 06.06.2017. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0959-17> (дата звернення: 17.12.2019).

7. Про електронні документи та електронний документообіг : Закон України від 30.09.2015 № 851-15. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/> (дата звернення: 26.12.2019).

8. Про електронні довірчі послуги : Закон України від 5 жовтня 2017 р. № 2155-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19> (дата звернення: 26.12.2019).

9. Рубейкін В.А. Подання електронної звітності в Україні: переваги та недоліки. *Агросвіт*. 2015. № 23. С. 69–71.

10. Тофан І.М. Особливості застосування електронної звітності в оподаткуванні. *Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України*. 2013. № 1. С. 222–229.

REFERENCES:

1. Instruktsiya po vstanovlennyu spetsializovanoho kliyents'koho prohramnoho zabezpechennya dlya formuvannya ta podannya zvitnosti do "Yedynoho vikna podannya elektronnoi zvitnosti" [Instructions for install-

ing custom client software for generating and reporting to the Single Window on Electronic Reporting] Available at: <http://sfs.gov.ua/elektronna-zvitnist/platnikam-podatkov-pro/dopomoga-koristuvacham/instruktsiya-povstanovlennyyu-spetsializ/> (accessed 20 January 2020).

2. Lopatovskiy V. H., Hrytsaiuk M.V. (2017), Osoblyvosti podання zvitnosti v elektronni formi [Features of electronic reporting] Visnyk Khmelnytskyi natsionalnogo universytetu Ekonomichni nauky, vol. 3, no. 1, pp. 133–136.

3. Nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy “Metodychni rekomendatsii shchodo zapovnennia form finansovoi zvitnosti” [Methodical recommendations for completing the forms of financial statements: the order of the Ministry of Finance of Ukraine] (28.03.2013) no. 433. Verkhovna Rada of Ukraine. Available at: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1373-19> (accessed 25 December 2019).

4. Mel'nychuk, O. (2014), Podannya zvitnosti v elektronnomu vyhlyadi [Filing reports electronically], SOPHUS Naukovyj klub. Available at: http://sophus.at.ua/publ/2014_05_22_23_ikampodilsk/sekcija_6_2014_05_22_23/64110i1040 (accessed 16 November 2019).

5. Podatkovi kodeks Ukrainy. [Verkhovna Rada Ukrainy; Kodeks Ukrainy vid 02.12.2010]. № 2755-VI. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-19> (accessed: 25 December 2019).

6. Pro zatverdzhennia Poriadku obminu elektronnykh dokumentamy z kontroliuyuchymy orhanamy [About claim of Order of exchange electronic documents with supervisory organs] vid 20 serpnia 2014 roku # 375: Polozhennia / Kabinet ministriv Ukrainy. Available at: <http://kmu.gov.ua/375> (accessed: 17 December 2019).

7. Pro elektronni dokumenty ta elektronnyi dokumentoobih [About electronic documents and automated electronic circulation] vid 22 travnia 2003 r. # 851-IV : Zakon Ukrainy / Verkhovna Rada Ukrainy. Available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/851> (accessed 26 December 2019).

8. Pro elektronni dovirchi posluhy [About electronic confiding services] vid 05 zhovtnia 2017 r. # 2155-VIII: Zakon Ukrainy / Verkhovna Rada Ukrainy. Available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2155> (accessed 21 November 2019). (accessed: 26 December 2019).

9. Rubekin V.A. (2013) Podannya elektronnoyi zvitnosti v Ukraini: perevahy ta nedoliky. [Submission of Electronic Reporting in Ukraine: Advantages and Disadvantages]. Agro-world. no. 23. pp. 69-71.

10. Tofan I. M. (2013) Osoblyvosti zastosuvannia elektronnoi zvitnosti v opodatkuvani [Features of application of electronic reporting in taxation]. Zbirnyk naukovykh prats Natsionalnogo universytetu derzhavnoi podatkovoi sluzhby Ukrainy. [Collection of scientific papers of the National University of the State Tax Service of Ukraine]. no. 1, pp. 222–229.